

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 25 листопада 2021 р.

№ 106/4

Про лист Рахункової палати
щодо Звіту про результати аудиту
ефективності використання бюджетних
коштів, спрямованих
Державній екологічній інспекції України

На виконання доручення Голови Верховної Ради України Стефанчука Р. О. (до вх. № 681247) Комітет з питань екологічної політики та природокористування, відповідно до предметів відання, розглянув Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України (далі – Звіт), та Рішення від 28.09.2021 № 21-3 про розгляд зазначеного Звіту (далі – Рішення), та відзначає.

Відповідно до інформації, викладеної у Рішенні, аудит ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Держекоінспекції, було проведено за період 2018-2020 років та I півріччя 2021 року.

За підсумками розгляду Звіту Рахункова палата встановила, зокрема, що Держекоінспекцією, як відповідальним виконавцем бюджетних програм за КПКВК 2405010 (з 24.07.2020 - КПКВК 2705010) та розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня за бюджетними програмами за КПКВК 2401270 (у 2020 році - КПКВК 2701270) і КПКВК 2401530 у 2018-2020 роках та I півріччі 2021 року використано 1 396 846,7 тис. грн, або 82 % затвердженого обсягу видатків за рахунок загального та спеціального фондів (1703 799,4 тис. грн). Через незабезпечення головним розпорядником бюджетних коштів належного внутрішнього контролю та своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень, Держекоінспекцією та її територіальними органами при використанні коштів державного бюджету та прийнятті рішень щодо управління об'єктами державної власності в зазначений період допущено: порушення бюджетного законодавства на суму 77 553,5 тис. грн; неефективне управління коштами - 32 174,1 тис. грн; неефективне використання коштів державного бюджету – 23 100,2 тис. грн; прийняття необґрунтованих рішень щодо управління об'єктами державної власності – 10 648,8 тис. грн; порушення іншого

законодавства – 13 224,1 тис. грн. Допускались окремі випадки недотримання вимог законодавства при здійсненні публічних закупівель. Як зазначає Рахункова палата, результативні показники паспорта бюджетної програми не характеризують ефективності здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, а отже, потребують перегляду.

Аудитом також встановлено, що протягом звітного періоду діяльність Держекоінспекції була неефективною. Законодавче та організаційне забезпечення діяльності Держекоінспекції є недостатнім для ефективного здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема для запобігання невиконання розпоряджень та приписів, інших законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища. Неврегульованим залишається питання звільнення від сплати судового збору органів Держекоінспекції. План заходів щодо реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 353-р, у визначені терміни не виконано. Окремі рекомендації Рахункової палати, які надавалися об'єктам контролю та Уряду за результатами попередніх заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) у сфері охорони навколишнього природного середовища, включаючи сферу державного нагляду (контролю), актуальні і дотепер.

Міндовкілля та Держекоінспекція, за результатами опрацювання Звіту та Рішення, надали пояснення та обґрунтування щодо рекомендацій наданих Рахунковою палатою (далі – Рекомендації), які є поза межами компетенції Держекоінспекції, а саме:

Рекомендації: здійснення центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічного контролю у пунктах пропуску через державний кордон на митній території України.

Пояснення та обґрунтування: зазначена норма виключена з Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 367 від 27.03.2019 «Деякі питання дерегуляції господарської діяльності».

Міндовкілля та Держекоінспекція надали інформацію про заплановані та вжиті заходи для забезпечення виконання Рекомендації, а саме:

Рекомендації: з урахуванням проведених станом на 2021 рік заходів, підготувати та подати на розгляд Кабінетові Міністрів України актуалізовані Концепцію реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища (далі – Концепція) та план заходів щодо її реалізації.

Заплановані та вжиті заходи Міндовкіллям та Держекоінспекцією (далі - заплановані та вжиті заходи): актуалізацію Концепції та плану заходів щодо її реалізації доцільно здійснити після прийняття Верховною Радою України Закону

України «Про державний екологічний контроль» (законопроект реєстр. № 3091), яким передбачено послідовність реалізації реформ, визначених Концепцією.

Рекомендації: звільнення від сплати судового збору центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Заплановані та вжиті заходи: запропоновано частину першу статті 5 Закону України «Про судовий збір» після пункту 23 доповнити новим пунктом 24, а саме: «24) позивачі – за подання позовів про тимчасову заборону (обмеження) діяльності суб'єкта господарювання, що здійснюється із порушенням природоохоронного законодавства, про припинення діяльності суб'єкта господарювання у зв'язку з порушенням природоохоронного законодавства, про відшкодування шкоди та збитків, заподіяних внаслідок порушення природоохоронного законодавства». Зазначені зміни містяться у пункті 29 Прикінцевих та перехідних положень законопроекту (реєстр. № 3091).

Рекомендації: розроблення додаткових механізмів для стимулювання суб'єктів господарювання запроваджувати «зелену економіку».

Заплановані та вжиті заходи: передбачено стимулювання впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку) Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (пункт 142), затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443-р. Термін виконання охоплює 2021-2022 роки.

Рекомендації: посилення відповідальності за невиконання законних розпоряджень та приписів, інших законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, за ненадання їм необхідної або надання неправдивої інформації, вчинення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків.

Заплановані та вжиті заходи: запропоновано внесення змін до статті 188⁵ КУпАП щодо посилення відповідальності за невиконання законних розпоряджень та приписів, інших законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів. Зазначені зміни передбачені проектом Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення у зв'язку із прийняттям Закону України «Про державний екологічний контроль» (реєстр. № 5414 від 22.04.2021), поданим народним депутатом України Бондаренком О.В. та іншими народними депутатами України.

Рекомендації: посилення відповідальності посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, за неналежне виконання покладених на них обов'язків.

Заплановані та вжиті заходи: запропоновано внесення відповідних змін до статті 166²¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення. Зазначені зміни передбачені проектом Закону про внесення змін до Кодексу про адміністративні правопорушення щодо підвищення відповідальності посадових осіб органів державного нагляду (контролю) (реєстр. № 5838 від 05.08.2021), поданого Кабінетом Міністрів України.

Рекомендації: запровадження дієвих механізмів для стягнення штрафів та збитків, нарахованих за порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Заплановані та вжиті заходи: затверджені наказом Держекоінспекції від 06.11.2020 № 418 Методичні рекомендації щодо організації претензійної та позовної роботи в Державній екологічній інспекції України, її територіальних та міжрегіональних органах, та здійснення контролю за її проведенням (далі – Методичні рекомендації).

Рекомендації: запровадження системи контролю за проведенням претензійно-позовної роботи, аналізу її результатів та матеріалів, що надійшли від правоохоронних та контролюючих органів, з метою удосконалення норм законодавства та інших підзаконних актів, які регулюють діяльність з державного нагляду (контролю) у цій сфері, у т. ч. для підвищення рівня стягнення збитків, завданих довкіллю, та належної реалізації принципу «забруднювач платить».

Заплановані та вжиті заходи: на I півріччя 2022 року заплановано перегляд Методичних рекомендацій з урахуванням виявлених Рахунковою палатою недоліків.

Рекомендації: розроблення для цілей державного нагляду (контролю) нормативно-правового документа, який встановлює гранично допустимі концентрації небезпечних речовин у ґрунтах.

Заплановані та вжиті заходи: розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку цих речовин», який подано 20.10.2021 до Кабінету Міністрів України. Також наказом Міндовкілля від 04.11.2020 № 241, зареєстрованим в Мін'юсті 24.12.2020 за № 1293/35576 і опублікованим 12.01.2021, затверджено зміни до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

Рекомендації: усунення дублювання функцій територіальними органами Держекоінспекції, зокрема в частині поширення їх повноважень на внутрішні морські води, територіальне море, виключну (морську) економічну зону України, континентальний шельф України та лимани.

Заплановані та вжиті заходи: опрацьовується питання усунення дублювання функцій Держекоінспекції Південно-Західного округу та Держекоінспекції Південного округу, які поширюються на внутрішні морські води, територіальне море, виключну (морську) економічну зону України, континентальний шельф України та лимани. Запланований кінцевий термін – I півріччя 2022 року.

Рекомендації: завершення ліквідації територіальних органів, щодо яких станом на 2021 рік прийнято відповідне рішення, та забезпечення належної діяльності новостворених територіальних органів.

Заплановані та вжиті заходи: 13.09.2021 завершено ліквідацію Деррекоінспекції в Житомирській області та 21.10.2021 - Деррекоінспекції в Рівненській області. Головам ліквідаційних комісій доручено завершити заходи щодо ліквідації відповідних територіальних органів у термін: грудень 2021 року. Запланований кінцевий термін реалізації заходу – I півріччя 2022 року.

Рекомендації: забезпечення дотримання порядку проведення заходів державного ринкового нагляду.

Заплановані та вжиті заходи: типовий порядок проведення заходів державного ринкового нагляду доведений Мінекономіки за результатами протоколу № 1 засідання Координаційної ради з питань державного ринкового нагляду від 06.09.2021 року.

Рекомендації: підготовка та затвердження порядків здійснення нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади.

Заплановані та вжиті заходи: розроблений та опрацьовується, у структурних підрозділах Деррекоінспекції, проект порядку здійснення нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади. Запланований кінцевий термін – I півріччя 2022 року.

Рекомендації: перегляд та оновлення Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, затвердженої наказом Мінприроди від 29.08.2011 № 303, та Інструкції з оформлення Деррекоінспекцією та її територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення, затвердженої наказом Мінприроди від 05.07.2004 № 264.

Заплановані та вжиті заходи: перегляд зазначених регуляторних актів у I півріччі 2022 року буде включено до проекту Плану діяльності Деррекоінспекції з підготовки проектів регуляторних актів на 2022 рік.

Рекомендації: удосконалення методики нарахування штрафів та збитків за порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Заплановані та вжиті заходи: зміни до Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів затверджені наказом Міндовкілля від 16.02.2021 № 119, зареєстрованим в Мін'юсті 21.05.2021 за № 678/363000, опублікованим 04.06.2021.

Рекомендації: розроблення для цілей державного нагляду (контролю) у сфері дотримання вимог природоохоронного законодавства інструкції (методичних рекомендацій, порядку) з проведення радіаційного обстеження транспортних засобів, вантажів та іншого майна у разі виявлення перевищення допустимого рівня іонізуючого випромінювання.

Заплановані та вжиті заходи: опрацьовується Інструкція (Порядок) з проведення радіаційного обстеження транспортних засобів вантажів та іншого

майна у разі виявлення перевищення допустимого рівня іонізуючого випромінювання. Запланований кінцевий термін реалізації заходу – I півріччя 2022 року.

Рекомендації: здійснення заходів з інформатизації, спрямованих, зокрема на забезпечення відкритого доступу громадськості до наявної і повної екологічної інформації про стан навколишнього середовища.

Заплановані та вжиті заходи: укладено договір Держекоінспекцією з ТОВ «Докпроф консалтинг» щодо послуг із розробки та впровадження інформаційно-аналітичної системи «Екологічний інспектор». Запланований кінцевий термін реалізації заходу – I півріччя 2022 року.

Рекомендації: посилення контролю за здійсненням публічних закупівель за кошти державного бюджету.

Заплановані та вжиті заходи: планується на постійній основі здійснення контролю за проведенням закупівель за державні кошти.

Рекомендації: перегляд результативності показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2705010 та визначення таких, що характеризують ефективність здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Заплановані та вжиті заходи: переглядатимуться результативні показники за КПКВК 2705010 під час підготовки паспорта бюджетної програми на 2022 рік та визначатимуться такі, що характеризують ефективність здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища та довкілля, за погодженням з Міндовкілля та Мінфіном.

За результатами розгляду Комітет **в и р і ш и в:**

1. Інформацію Рахункової палати щодо Звіту про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України та Рішення від 28.09.2021 № 21-3 про розгляд зазначеного Звіту взяти до відома.

2. Рекомендувати Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України та Державній екологічній інспекції України забезпечити вжиття необхідних заходів для усунення порушень виявлених під час аудиту, своєчасного виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища та виконання рекомендацій відповідно до рішення Рахункової палати від 28.09.2021 № 21-3 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України».

3. Рішення Комітету направити до Рахункової палати, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та Державної екологічної інспекції України.

ЄА **Голова Комітету**

Підписувач: БОНДАРЕНКО ОЛЕГ ВОЛОДИМИРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000764A4D00FD673202
Дійсний до: 09.04.2022 0:00:00

О. БОНДАРЕНКО
Апарат Верховної Ради України
№ 04-15/11-2021/375759 від 02.12.2021
 732845